

MIRIS KAO SUROGAT

U jeku pandemije COVID-19 virusa koja je fizički izolirala, mentalno zbližila, a zatim i duboko polarizirala globalnu ljudsku zajednicu u borbi za vlastiti opstanak, u našoj se neposrednoj blizini odvija jedna od brojnih tihih, „nevidljivih“ epidemija. Šumska zajednica hrasta kitnjaka i pitomog kestena, koja obitava na kiselim tlima Banovine, postaje sve ugroženija uslijed odumiranja drvenaste vrste europskog pitomog kestena korištene u različite namjene (za trupce, rudno drvo, tanin, celulozu, papir, električne stupove, itd.). Njezin list služi kao ljekovito sredstvo za dišne i želučane bolesti te zaustavljanje krvarenja, a izuzetno je važan i za pčelarstvo; kestenov med slatkog je do trpkog okusa te ljekovit u slučajevima raznih bolesti. Hladnoće jeseni i zime nama se nisu mnogo promijenile, obavijene toplim mirisom najpoznatijeg i svima dragog ploda tog stabla – pečenog kestenja, no sada većinski onog uvezenog. Razlog tomu neprovođenje je zaštite i obnove drva autohtone vrste hrvatskog pitomog kestena čiju koru postepeno, ali sigurno, izjeda rak. Bolest *Cryphonectria parasitica*, prenesena iz Kine, od 1930-ih godina zarazila je oko 70% populacije američkog pitomog kestena, dok se u Hrvatskoj javlja pedesetih godina 20. stoljeća te nesmetano širi zbog želje za profitom bez ulaganja u očuvanje ravnoteže te šumske zajednice. Kesten se zamjenjuje stabilnijim i industrijski kvalitetnijim (nama korisnijim) sastojinama hrasta kitnjaka, dok su jedini (nijemi) svjedoci njegovom pustošenju pusti proplanci rubnih područja Gline bez ikakvih tragova obnove!

KLARA BURIĆ MIRIS KAO SUROGAT / SCENT AS A SURROGATE 13. - 22. 12. 2022.

Radno vrijeme galerije Karas: srijeda, četvrtak, petak 10 - 13h |
utorak, subota 16 - 20h | nedjeljom i ponedjeljkom zatvoreno.
Working hours Gallery Karas: Monday, Thursday, Friday 10am - 1pm
| Tuesday, Saturday 4pm - 8pm | On Sundays and Mondays closed

GALERIJA KARAS
Ulica kralja Zvonimira 59, Zagreb

Organizator / Organizer:

Uz potporu / Supported by:

HRVATSKO
DRUŠTVO
LIKOVNIH
UMJETNIKA

HRVATSKI
ŠUMSKI
ZAVOD

HRVATSKI
ZAVOD
ZA ZAŠTITU
PRIRODE

www.karasarthub.eu/

Postavljanjem 3D-printanih plastičnih modela mladica pitomog kestena u staklenim cilindričnim „inkubatorima“, čija površina imitira rak rane na kori njegovog drveća, umjetnica u zatvorenom prostoru stvara simulaciju šumske zajednice. Dojam pseudoprirode upotpunjuje s pet vrsta u laboratoriju sintetiziranih mirisa zelenila – artifičijelnim mirisima prirode kojima se volimo obgrljivati u različitim aspektima svakodnevnog života; omekšivačima, mirisima za auto, svijećama, parfemima, stvarajući modernu ambivalentnu iluziju čistoće i zdravlja te negirajući vrlo stvarno i aktualno nestajanje „originala“ – prirode. Središte surogatne kestenove šume čini obrađeni trupac hrasta kitnjaka – čovjekov samoprisvojeni tron ili zapravo stup srama – istovremeno kao znamen vrijednosti i upotrebljivosti, ali i kontemplacije o najštetnijem parazitu – *homo sapiensu*. Naš parazitoidizam² odavno je prestao biti nevidljiv, suptilan i nesvjestan, a Klara Burić svojom nas instalacijom „Miris kao surogat“ poziva na razgovor i promišljanje kako se iz parazitizma vratiti u mutualizam. Prema riječima američke filozofkinje Maxine Green – možda umjetnost zaista ne može promijeniti svijet, ali svakako može promijeniti ljude koji mijenjaju taj svijet. Naučiti nas prepoznati prirodu kao nužnu prisutnost u suvremenom životu³. Gospodariti, ali savjesno.

Tina Petković
univ.bacc.hist.art

1 Beljan, Karlo, *Šumskouzgojna svojstva pitomog kestena (Castanea Sativa, Mill.)*, završni rad, Šumarski odsjek, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2008.

2 Vrsta odnosa u kojemu parazit uvijek ubija svojeg nositelja
3 Turković, Vera, *Dijalog prirode i kulture kroz likovnu umjetnost*, Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociološka istraživanja okoline, Zagreb, Vol. 11 (2002), No. 4, str. 317-330

SCENT AS A SURROGATE

In the midst of the COVID-19 pandemic, which has physically isolated and mentally united but additionally deeply polarized the global human community in its fight for survival, one of many silent and 'invisible' pandemics has been taking place in our immediate vicinity. The forest community of Sessile oak and European chestnut inhabiting the acidic soils of Banovina is becoming increasingly endangered due to the extinction of the woody species of European chestnut tree (*Castanea Sativa* Mill.). The chestnut tree is used for many purposes (such as logs, technical wood, tannin, cellulose, paper, electric poles, etc.). Its leaves also have certain medicinal properties for treating respiratory and gastric diseases as well as for stopping bleeding. Moreover, it is very significant for beekeeping; chestnut honey has a sweet to bitter taste and various health benefits. Our cold autumns and winters have not changed much; they are still wrapped in the warm smell of beloved roasted chestnuts. However, these chestnuts are now mainly imported. The reason for this is the lack of protection and restoration of Croatian chestnut trees, whose bark gradually but surely corrodes with cancer. The disease *Cryphonectria parasitica*, imported from China, has infected around 70% of the American chestnut tree population since the 1930s. It has been present in Croatia since the 1950s, and it keeps spreading due to an urge for profit without investing in preserving the balance of the forest community. Instead, the tree has been replaced by a much more stable and industrial quality wood, (to us) more useful Sessile oak. The only silent witnesses of the desolation of the chestnut tree are the desert-like glades of marginal areas of Gline, without any signs of renewal!

By placing 3D-printed plastic models of chestnut saplings in cylindrical glass 'incubators', whose surface resembles cancer wounds on the tree's bark, the artist creates a simulation of a forest community in an enclosed space. The impression of a

pseudo-nature is complemented with five laboratory-synthesized scents of greenery – artificial smells of nature with which we love to permeate different aspects of our everyday life: using fabric softeners, car air fresheners, candles, and perfumes. These artificial scents create a modern ambivalent illusion of cleanness and health, simultaneously denying the very real and current disappearance of the 'original', i.e., *nature*. In the centre of the surrogate chestnut forest is a processed Sessile oak trunk – a throne humans have self-appropriated or, in fact, a pillar of shame – acting both as a symbol of value and usability and a symbol of contemplation about the most damaging parasite – *homo sapiens*. Our parasitoidism² stopped being invisible, subtle and unconscious a long time ago. Klara Burić's installation *Scent as a Surrogate* invites us to a conversation and deliberation on how to go back from parasitism to mutualism. According to the American philosopher Maxine Green "the arts, it has been said, cannot change the world, but they may change human beings who might change the world". Teach us to recognize nature as a necessary presence in contemporary life³. To reign, but conscientiously.

Tina Petković
univ.bacc.hist.art

1 Beljan, Karlo, *The Silvicultural Properties of Chestnut Tree (Castanea Sativa, Mill.)*, final paper, Forestry Department, Faculty of Forestry at University of Zagreb, Zagreb, 2008.

2 The kind of relationship in which a parasite always kills its carrier
3 Turković, Vera, *Dialogue of Nature and Culture through Fine Arts*, Social Ecology: Journal for Environmental Thought and Sociological Research, Zagreb, Vol. 11 (2002), No. 4, 317-330

IMPRESUM / IMPRESSUM

Nakladnik / Publisher: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika / Croatian Association of Fine Artists, Trg žrtava fašizma 16, 10 000 Zagreb, hdlu@hdlu.hr, www.hdlu.hr
Za nakladnika / For the publisher: Tomislav Buntak, predsjednik / president
Ravnateljica / Director: Ivana Andabaka

Upravni odbor HDLU / Croatian Association of Artists Board:
Tomislav Buntak (predsjednik / President), Josip Zanki (potpredsjednik / Vice president), Ida Blažičko (potpredsjednica / Vice president), Fedor Fischer, Vida Meić, Romana Nikolić, Alen Novoselec

Voditeljica galerije / Gallery coordinator:
Marija Kamber

Umjetnički savjet Galerije Karas / Karas Gallery Advisory Board: Željko Beljan, Tomislav Hršak, Marija Kamber, Vida Meić, Josip Zanki

Urednica kataloga / Catalogue Editor:
Marija Kamber

Predgovor / Preface:
Tina Petković

Grafičko oblikovanje kataloga / Catalogue Design:
Duje Medić

Tisak / Printed by:
Ispis d.o.o.

Naklada / Edition: 100

KLARA BURIĆ, rođena 3.6.1997. u Osijeku. Završila je diplomski studij Likovne kulture na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 2021. u klasi Vlaste Žanić, a preddiplomski studij završila je s najvećom pohvalom (*Summa cum laude*). Imala je samostalnu izložbu u Samoboru (Bunker) te je sudjelovala na više grupnih izložbi u Hrvatskoj i u inozemstvu, od kojih se ističu: *Salon mladih: Paraziti*, *Touch Me festival* i *Međunarodno studentsko bijenale* u Laubi. Dobitnica je rektorove nagrade i višestrukih pohvala vijeća ALU. Sudjelovala je u projektima *Matrice: Botanika*, *Umjetnost u zajednici: dekonstrukcija naslijeđa grupe Zemlja*, *Kratki spoj* i *Istraživanje i primjena virtualne stvarnosti u novomedijskoj umjetnosti* APU u Rijeci.

KLARA BURIĆ, born on June 3, 1997. in Osijek. She completed her bachelor's degree in Fine Arts at the Academy of Fine Arts in Zagreb in 2021 in the class of Vlasta Žanić, and she completed her undergraduate studies with the highest honor (*Summa cum laude*). She had a solo exhibition in Samobor (Bunker) and participated in several group exhibitions in Croatia and abroad, among which stand out: *Salon mladih: Paraziti*, *Touch Me festival* and the *International Student Biennale* in Lauba. She is the winner of the rector's award and multiple commendations from the ALU council. She participated in the projects *Matrice: Botanika*, *Umjetnost u zajednici: dekonstrukcija naslijeđa grupe Zemlja*, *Kratki spoj* and *Istraživanje i primjena virtualne stvarnosti u novomedijskoj umjetnosti* at the Academy of Applied Arts in Rijeka.